

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN INOM
HÅRBRANSCHEN
2002**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN INOM
HÅRBRANSCHEN
2002**

© Utbildningsstyrelsen 2003

Edita Prima Oy
Helsingfors 2003

952-13-1853-8 (häft.)
952-13-1854-6 (pdf)

DNR **60 /011/2002**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **18.11.2002**

Giltighetstid **fr.o.m. 1.12.2002
tillsvidare**

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom
F 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN INOM HÅRBRANSCHEN

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för yrkesexamen inom hårbranschen.
Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.12.2002 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del
därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad
som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall
ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte
lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt
om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör **JUKKA SARJALA**
Jukka Sarjala

Undervisningsråd **SOILA RIKKINEN**
Soila Rikkinen

INNEHÅLL

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina.....	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN INOM HÅRBRANSCHEN	8
1 § Examensdelarna.....	8

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET I YRKESEXAMEN INOM HÅRBRANSCHEN OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN	10
A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR.....	10
1 § Att växa och utvecklas som frisör	10
a) Krav på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet.....	16
2 § En individuell frisyr för damer och herrar, till fest och vardag	16
a) Krav på yrkesskicklighet	16
b) Mål och kriterier för bedömningen	16
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet.....	20
3 § En individuell frisyr för långt hår till fest och vardag	21
a) Krav på yrkesskicklighet	21
b) Mål och kriterier för bedömningen	21
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet.....	23
4 § Företagsverksamhet och handledning	24
a) Krav på yrkesskicklighet	24
b) Mål och kriterier för bedömningen	24
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet.....	27

B. VALFRIA EXAMENSDELAR.....	28
5 § Specialvård av hår och hårbotten.....	28
a) Krav på yrkesskicklighet	28
b) Mål och kriterier för bedömningen	28
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet	31
6 § En individuell frisyrr med postisch- eller toupématerial, för damer eller herrar	32
a) Krav på yrkesskicklighet	32
b) Mål och kriterier för bedömningen	32
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet	37
7 § Att utveckla eller utvidga företagsverksamheten.....	38
a) Krav på yrkesskicklighet	38
b) Mål och kriterier för bedömningen	38
c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet	40
BILAGA Beskrivning av branschen och arbetet för den som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen	41

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkeskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han/ hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen inom hårbranschen

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen inom hårbranschen består av fyra obligatoriska examensdelar och en valfri del. Examen är avlagd då alla examensdelar har fullgjorts med godkänt betyg. Examensdelen Att växa och utvecklas som frisör skall avläggas före de övriga examensdelarna.

Yrkesexamen inom hårbranschen omfattar följande delar:

OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR
1. Att växa och utvecklas som frisör
2. En individuell frisyr för damer och herrar, till fest och vardag
3. En individuell frisyr för långt hår till fest och vardag
4. Företagsverksamhet och handledning
VALFRIA EXAMENSDELAR
5. Specialvård av hår och hårbotten
6. En individuell frisyr med postisch- eller toupématerial, för damer eller herrar
7. Att utveckla eller utvidga företagsverksamheten

Figur 1. Delarna i yrkesexamen inom hårbranschen.

Krav på språkkunskaper

För examen krävs att examinanderna utöver modersmålet har förmåga att tala och förstå ett främmande språk på färdighetsnivå två (2) i den allmänna språkexamen. Språkkunskapen påvisas i kundbetjäningssituationer i samband med yrkesprovet för vilken examensdel som helst.

En tidigare avlagd allmän språkexamen på färdighetsnivå två (2) godkänns i examen.

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN INOM HÅRBRANSCHEN OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

A OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Att växa och utvecklas som frisör

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanderna skall kunna tillämpa en övergripande infallsvinkel när de analyserar och utvecklar den egna yrkesskickligheten.	Att tänka och handla på ett helhetsbetonat sätt: <ul style="list-style-type: none">• kan beakta fysiska, psykiska och mentala faktorer och inser vad utveckling innebär då den egna yrkesskickligheten analyseras
Examinanderna skall kunna analysera sin interna företagsamhet ur hårbranschens och den egna verksamhetens perspektiv.	Kännedom om intern företagsamhet: <ul style="list-style-type: none">• identifierar intern företagsamhet• identifierar sina egna yrkesmässiga gränser när det gäller frisörarbetet som helhet• kan arbeta inom frisöryrket• kan identifiera och diskutera värden som hör samman med arbetet
Examinanderna skall vara medvetna om den yrkesmässiga tillväxt- och utvecklingsprocessen och dess olika skeden, samt identifiera sin egen personliga utveckling.	Att använda sin personlighet som arbetsredskap: <ul style="list-style-type: none">• identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt, använder dem i kundservicen på ett personligt sätt och identifierar sina förutsättningar och gränser för att orka i arbetet
Inom kundservicearbetet skall examinanderna ha fördjupat sig i människans psykologi och ha en omfattande och mångsidig förståelse om människans väsen.	Kännedom om olika slags kundservicesituationer: <ul style="list-style-type: none">• är införstådda med service och kundrelationer som begrepp• behärskar individuell betjäning av människor i olika åldrar• behärskar olika slags kundservice-situationer

<p>Examinanderna skall i sitt eget arbete kunna analysera förändringar i hårbranschens kultur.</p>	<p>Kännedom om hårbranschens kultur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är införstådda med de förändringar som sker i det egna arbetet i förhållande till andra förändringar i samhället (EU, globalisering, ekologi, internationalism)
<p>Examinanderna skall i sitt eget arbete kunna genomföra en problemlösningsoorienterad serviceprocess.</p>	<p>Att behärska serviceprocessens struktur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan fastställa kundens servicebehov och identifiera problemet/problemen • kan samla in nödvändig information • kan planera serviceprocessen • kan genomföra serviceprocessen • kan handleda kunden som en del av serviceprocessen • förmår göra en realistisk självvärdering • behärskar tidsanvändningen inom gränserna för lönsam affärsverksamhet • förmår och strävar till att utveckla sin egen verksamhet
<p>Examinanderna skall skaffa sig erfarenhet av det planerade arbetet med att designa en frisyr och kunna analysera dess betydelse med tanke på utvecklandet av sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Erfarenhet av frisyrdesign vid utvecklandet av sin yrkesskicklighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera och analysera frisyrdesign med beaktande av <ul style="list-style-type: none"> - frisyrdesignens inverkan och ändamålsenlighet - kundbelåtelsen och verkningarna - den erfarenhetsmässiga och egna inställningen till frisyrdesign - utvecklandet av den egna yrkesskickligheten
<p>Examinanderna skall göra sin arbetsmiljö säker och trivsam och iaktta goda arbetsmetoder.</p>	<p>Att arrangera en säker arbetsmiljö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan arrangera sin arbetsmiljö så att den är säker och trivsam med tanke på: <ul style="list-style-type: none"> - den egna arbetsställningen, kundens ställning och trivsel - den funktionella ordningen på arbetsstället - rätt belysning - lämplig temperatur - fräsch och ren inomhusluft - korrekt justering av arbetsstolar och kundstolar - rena arbetsredskap, möbler och arbetsmiljöer - den personliga hygien

<p>Examinanderna skall kunna utvärdera kvaliteten på det egna arbetet.</p>	<p>Kvalitetskontroll, självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma arbetets genomtänkthet och målinriktning • kan bedöma olika servicehelheter med tanke på kundservicen och efterfrågan • kan bedöma hur tjänsten utförs i förhållande till kundens behov och önskemål • strävar till att utveckla utvärderingen och uppföljningen • kan göra en realistisk bedömning av tidsanvändningen
<p>Examinanderna skall i sitt eget arbete kunna fatta moraliskt och etiskt förankrade beslut.</p>	<p>Moraliskt hållbart beslutsfattande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera yrkesmässiga val ur den hållbara utvecklingens och ekologins perspektiv • förmår fatta etiskt hållbara beslut
<p>Examinanderna skall kunna bedöma utgångsnivån för den egna yrkesskickligheten och utarbeta en plan för fristående yrkesprov i enlighet med kraven för yrkesexamen.</p>	<p>Bedömning av den egna yrkesskickligheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra en realistisk bedömning av den egna yrkesskickligheten • kan utarbeta en sådan plan för fristående yrkesprov som uppfyller kraven
<p>Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och göra en bestämning av kundens hår och hårbotten med tanke på frisyrdesignen.</p>	<p>Fastställande av behovet av ny frisyrdesign:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser • kan tolka stilen och dra slutsatser • kan vägleda kunden på ett kundorienterat och finkänsligt sätt • har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete • kan fastställa hårets och hårbottens kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
<p>Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och göra en bestämning av kundens hår och hårbotten med tanke på klippningen och frisyrhelheten.</p>	<p>Fastställande av klippning och frisyrhelhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser • kan tolka kundens stil och dra slutsatser • kan vägleda kunden på ett kundorienterat och finkänsligt sätt • har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete

	<ul style="list-style-type: none"> • kan fastställa hårets och hårbottens kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
Examinanderna kan identifiera kundens behov och problem i fråga om permanentfärgning och permanentbehandling vid frisyrdesignen.	<p>Motivering av en permanentfärgning och en permanentbehandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan klargöra kundens behov • kan med motiveringar klargöra permanentfärgningens och permanentbehandlingens verkningar för kunden
Examinanderna skall kunna identifiera kundens behov och problem i fråga om klippningen och frisyrhelheten vid frisyrdesignen.	<p>Motivering av en klippning och en frisyrehelhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan klargöra kundens behov • kan med motiveringar klargöra klippningens och frisyrehelhetens verkningar för kunden
Examinanderna skall för frisyrdesignen kunna utarbeta en plan för permanentfärgning och permanentbehandling med hänsyn till kundens behov.	<p>Planering av en permanentfärgning och en permanentbehandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en plan för permanentfärgning och permanentbehandling i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov och anpassa den till klippnings- och frisyrehelheten • kan beakta färg, stil, form och personliga faktorer
Examinanderna skall kunna utarbeta en plan för klippning och frisyrehelhet med hänsyn till frisyrdesignen och kundens behov.	<p>Planering av en klippning och frisyrehelhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en plan för klippning och frisyri i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov samt frisyrdesignen, och kan foga den till planerna för permanentfärgning och permanentbehandling • kan beakta formlära, personlighet och stilmått
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och bestämma hur kundens skägg skall formas eller rakas med tanke på hår- och skäggdesignen.	<p>Fastställande av en skäggbehandlingshelhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser • kan tolka kundens stil och dra slutsatser • behärskar en kundorienterad och finkänslig växelverkan • har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete

	<ul style="list-style-type: none"> • kan fastställa skäggets kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
Examinanderna skall för hår- och skäggdesignens och skäggbehandlingens del identifiera kundens behov och problem i fråga om att forma eller raka skägget.	<p>Motivering av skäggbehandlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med motiveringar klarlägga skäggbehandlingens och designarbetets effekter för kunden • förstår och kan motivera skäggbehandlingens effekter med tanke på arbetshelheten
Examinanderna skall inom hår- och skäggdesignen kunna utarbeta en plan för skäggbehandling med hänsyn till kundens behov.	<p>Planering av skäggbehandlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utföra en skäggbehandling i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov samt hår- och skäggdesignen och kan anpassa den till de övriga arbetshelheterna • kan beakta formlära, personlighet och stilfaktorer
Examinanderna skall i sin arbetshelhet kritiskt kunna använda sig av de nyaste kunskaperna om metoder och sätt för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer.	<p>Kännedom om metoder för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de nyaste metoderna och trenderna som berör permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer (tillbehör, utrustning, produkter, mode) • kan ändamålsenligt skaffa fram och använda information
Examinanderna skall behärska teknikerna för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer inom hår- och skäggdesignarbetet.	<p>Behärskande av tekniken för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de produkter och redskap som används samt använder dem för rätt ändamål • kan beakta hårets, hårbottens och hudens kondition • kan välja en sådan metod för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisy rer som lämpar sig för ändamålet • kan välja rätt arbetsteknik och rätta produkter samt motivera sitt val

<p>Examinanderna skall kunna utföra en makeup som stöder frisyrdesignen.</p>	<p>Makeuptekniker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till och kan använda de preparat och arbetsredskap som behövs för make up • behärskar skillnaderna i makeupteknik inom olika stilar • kan i fråga om makeupen beakta färg- och formfaktorer • kan ta hänsyn till kundens önskemål och personliga faktorer • kan arbeta hygieniskt
<p>Examinanderna skall kunna redogöra för kunden om de arbetstekniker som används vid genomförandet av arbetshelheten, motivera valet av produkter, bedöma vilken tid som behövs för arbetet, ge skötselråd för hemmabruk samt prissätta arbetshelheten.</p>	<p>Handledning av kunden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ge kunden handledning på ett kundorienterat och finkänsligt sätt • kan fokusera kundhandledningen på handledningen i hemmavård av håret med tanke på färg, stil och form • kan göra en realistisk prissättning av arbetet
<p>Examinanderna skall kunna marknadsföra frisyrdesign.</p>	<p>Marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sakkunnigt marknadsföra behandlingarnas och designarbetets effekter • kan marknadsföra på ett kundorienterat sätt • kan ge sakkunnig handledning i samband med marknadsföringen
<p>Examinanderna kan realistiskt bedöma sin egen verksamhet i fråga om frisyrdesignhelheten.</p>	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan realistiskt bedöma sin verksamhet • kan bedöma sitt eget arbete i förhållande till resultatet • identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt i fråga om frisyrdesign • kan ta emot och hantera saklig respons • kan bedöma om resultatet motsvarar målsättningarna och planen
<p>Examinanderna skall kunna söka ny information om frisyrdesign på ett kritiskt och mångsidigt sätt.</p>	<p>Färdigheter i att skaffa information:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda mångsidiga och aktuella metoder för att få fram information • behärskar metoderna att skaffa information och använder dem på ett ändamålsenligt sätt

c) Sätt att påvisa yrkeskicklighet

Examensdelen Att växa och utvecklas som frisör skall avläggas med godkänt betyg innan de andra examensdelarna avläggs. Examinanderna gör en utredning av hur de själva växer och utvecklas inom yrket samt utarbetar en plan för fristående yrkesprov med hjälp av ADB.

Vid yrkesprovet gör examinanderna upp en arbetsplan jämte motiveringar över en frisyrdesignhelhet för en dam och en herre (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) som ett dokumenterat yrkesprov eller i en autentisk arbetssituation. Platsen för provet skall vara sådan att det går att påvisa att yrkeskickligheten uppfyller kraven. Dokumentationen skall utföras på ett tillförlitligt sätt med hjälp av ADB så att delområdena, teknikerna, arbetets framskridande och genomförande påvisas tydligt.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall tas hjälp av en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig praktisk erfarenhet, samt en lärare inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet. Vid behov skall dessutom andra sakkunniga användas vid bedömningen. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

2 § En individuell frisyр för damer och herrar till fest och vardag

a) Krav på yrkeskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
ARBETSPROCESSEN	
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och göra en bestämning av kundens hår och hårbotten med tanke på permanentfärgnings- och permanentbehandlingshelheten.	Bestämning av behovet av permanentfärgning och permanentbehandling: <ul style="list-style-type: none">• kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser• kan tolka kundens stil och dra slutsatser• kan vägleda kunden på ett kundorienterat och finkänsligt sätt• har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete• kan fastställa hårets kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och göra en bestämning av kundens hår med tanke på klippnings- och frisyрhelheten.	Bestämning av klippnings- och frisyрhelheten: <ul style="list-style-type: none">• kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser• kan tolka kundens stil och dra slutsatser

	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar en finkänslig och kundorienterad växelverkan • har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete • kan fastställa hårets kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
Examinanderna skall identifiera kundens behov och problem i fråga om permanentfärgnings- och permanentbehandlingshelheten.	<p>Motivering av permanentfärgnings- och permanentbehandlingshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med motiveringar klarlägga permanentfärgningens och permanentbehandlingsverknningar för kunden
Examinanderna skall identifiera kundens behov och problem i fråga om klippnings- och frisyrlhelheten.	<p>Motivering av klippnings- och frisyrlhelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med motiveringar klarlägga klippnings- och frisyrlhelhetens verknningar för kunden
Examinanderna skall kunna göra upp en individuell plan för permanentfärgning och permanentbehandling med hänsyn till kundens behov.	<p>Planering av individuell permanentfärgning och permanentbehandling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en plan för permanentfärgning och permanentbehandling i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov samt anpassa den till klippnings- och kamningshelheten • kan beakta formlära, personlighet och stilfaktorer
Examinanderna skall kunna göra upp en individuell plan för klippning och frisyrl till vardag och fest och förverkliga den med hänsyn till kundens behov.	<p>Planering av en individuell plan för klippning och kamning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en plan för klippning och kamning i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov och anpassa den till permanentfärgnings- och permanentbehandlingshelheten • kan beakta formlära, personlighet och stilfaktorer
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och fastställa hur skägget skall formas, rakas och färgas med tanke på skäggbehandlingen.	<p>Bestämning av skäggbehandlingshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser • kan tolka kundens stil och dra slutsatser • behärskar en kundorienterad och finkänslig växelverkan • har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete

	<ul style="list-style-type: none"> • kan fastställa skäggets kvalitet, kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser
Examinanderna skall kunna identifiera kundens behov och problem med tanke på skäggbehandlingen.	<p>Motivering av skäggbehandlingshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med motiveringar klarlägga skäggbehandlingens och förändringens inverkan för kunden • förstår och kan motivera skäggbehandlingens verkningar med tanke på arbetshelheten
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och utarbeta en individuell plan för skäggbehandlingen och förverkliga den med hänsyn till kundens behov.	<p>Planering av skäggbehandlingshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utföra en skäggbehandling i enlighet med den insamlade informationen och kundens behov och anpassa den till övriga arbetshelheter • kan tolka kundens stil och dra nödvändiga slutsatser • kan beakta formlära, personlighet och stilfaktorer
Examinanderna skall i sin arbetshelhet kritiskt kunna använda sig av de nyaste kunskaperna om metoder och sätt att permanentfärga, permanentbehandla, utföra skäggbehandlingar, klippa och kamma frisyrier.	<p>Kännedom om metoder för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisyrier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de nyaste metoderna och trenderna som berör permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisyrier (redskap, utrustning, produkter, mode) • kan ändamålsenligt skaffa fram och använda information
Examinanderna skall behärska teknikerna för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisyrier.	<p>Behärskande av tekniken för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisyrier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de produkter och redskap som används samt kan tillämpa dem för ändamålet • kan beakta hårets, hårbottens och hudens kondition • kan välja en sådan metod för permanentfärgning, permanentbehandling, skäggbehandling, klippning och kamning av frisyrier som lämpar sig för ändamålet

	<ul style="list-style-type: none"> • kan välja rätt arbetsteknik och rätta produkter samt motivera sitt val • behärskar arbetsteknikerna
Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och vid behov göra en sådan fest- eller vardagsmakeup åt kunden som stöder arbetshelheten.	<p>Makeupens betydelse i arbetshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de produkter och hjälpmedel som används och kan använda dem rätt • kan ge kunden handledning på ett kundorienterat och finkänsligt sätt • kan arbeta målinriktat och kundorienterat i samarbete med kunden • kan beakta hur makeupen inverkar på arbetshelheten • kan beakta formlära, personlighet, färg- och stilfaktorer • kan arbeta hygieniskt
Examinanderna skall kunna redogöra för kunden om de arbetstekniker som används vid genomförandet av arbetshelheten, motivera valet av produkter, bedöma vilken tid som behövs för arbetet, ge råd om hemmavård samt prissätta arbetshelheten.	<p>Handledning av kunden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ge kunden handledning på ett kundorienterat och finkänsligt sätt • kan fokusera kundhandledningen på handledningen i hemmavård av håret med tanke på färg, stil och form • kan göra en realistisk prissättning av arbetet • behärskar tidsanvändning
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om arbets säkerhet och följa bruksanvisningar.	<p>Arbetssäkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iakttar anvisningar om arbets säkerhet • följer bruksanvisningarna • använder sig av trygga arbetsmetoder
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om hygien.	<p>Hygien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan hålla arbetsmiljön prydlig, ren och i ordning • kan se till att arbetsredskapen är hygieniska • kan ansvara sin personliga hygien
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om ergonomi.	<p>Ergonomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan verka med beaktande av föreskrifter om ergonomi i sitt eget arbete samt med tanke på kunden
Examinanderna skall kunna marknadsföra permanentfärgningar, permanentbehandlingar samt klippningar och kamningar av frisyren.	<p>Marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sakkunnigt marknadsföra behandlingar och produkter

	<ul style="list-style-type: none"> • kan marknadsföra på ett kundorienterat sätt • kan ge sakkunnig handledning i samband med marknadsföringen
Examinanderna kan realistiskt bedöma sin egen verksamhet i fråga om arbetshelheten.	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan realistiskt bedöma sin verksamhet • kan bedöma sitt eget arbete i förhållande till resultatet • identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt i fråga om permanentfärgning, permanentbehandling, klippning, kamning av frisyrrer och skäggbehandling • kan ta emot och hantera saklig respons • kan bedöma om resultatet motsvarar målsättningarna och planen
Examinanderna skall kunna söka ny information om permanentfärgning, permanentbehandling, klippning, kamning av frisyrrer och skäggbehandling på ett kritiskt och mångsidigt sätt.	<p>Färdigheter i att skaffa information:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda mångsidiga metoder för att få fram information • behärskar metoderna att skaffa information och använder dem på ett ändamålsenligt sätt

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

Då yrkesprovet för examensdelen En individuell frisyr för damer och herrar till fest och vardag avläggs, planerar, genomför och utvärderar examinanderna en arbetshelhet för damer och herrar till fest och vardag. Arbetsplanen (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) skall uppgöras skriftligen och godkännas innan arbetshelheten genomförs. Inom arbetshelheten skall dessutom vardagsstilen för en dam och en herre ändras till feststil. Platsen där provet avläggs skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall tas hjälp av en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig praktisk erfarenhet, samt en lärare inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet. Vid behov skall dessutom andra sakkunniga användas vid bedömningen. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

3 § En individuell frisyr för långt hår till fest och vardag

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
ARBETSPROCESSEN	
<p>Examinanderna skall kunna tolka kundens individuella stil och i samarbete med kunden fastställa en lämplig frisyr som stöder arbetshelheten.</p>	<p>Fastställande av en frisyr för långt hår:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan arbeta målinriktat och kundorienterat i samarbete med kunden • kan samla in behövlig information om evenemangets art • kan samla in information om kundens konsumtionsvanor och individuella stil, permanentfärg, permanentbehandling, klippning, frisyr och makeup • kan tolka den individuella stilen och dra nödvändiga slutsatser
<p>Examinanderna skall kunna beakta faktorer i anslutning till stil-, form- och färglära, kundens personlighet, konsumtionsvanor och evenemangets art då de planerar en frisyr för långt hår till fest och vardag.</p>	<p>Planering av arbetshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar effekten av detaljer i anslutning till stil-, form- och färglära • förstår och tar hänsyn till vilken betydelse egenskaperna hos kundens hår har i förhållande till den valda arbetstekniken • är införstådda med att etiketten är en av utgångspunkterna vid planeringen av makeup och frisyr • förstår skillnaden mellan vardags- och festfrisyrer
<p>Examinanderna skall kunna redogöra för kunden om de arbetstekniker som används vid genomförandet av arbetshelheten, motivera valet av produkter, bedöma den tid som behövs för arbetet samt prissätta arbetshelheten.</p>	<p>Handledning av kunden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan handleda kunden på ett finkänsligt och kundorienterat sätt • kan utarbeta en skriftlig plan över arbetshelheterna som omfattar <ul style="list-style-type: none"> - permanent - permanentfärgning - klippning - frisyr - makeup • kan göra en realistisk prissättning av arbetet

<p>Examinanderna skall flexibelt kunna genomföra arbetshelheterna med iakttagande av den snabbhet som krävs inom affärslivet och genom att använda sig av mångsidiga och aktuella arbetstekniker.</p>	<p>Behärskande av tekniker för permanentfärgning, permanentbehandling, klippning och kamning av frisyre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar sådana tekniker för permanentfärgning, permanentbehandling, klippning och kamning av frisyre som beaktar hårets kondition, kvalitet och längd, och i vilka ytterligare ingår <ul style="list-style-type: none"> - aktuell kännedom om hjälpmedel och utrustning - mångsidig produktkännedom - den grundarbetsteknik som krävs för ändamålet - en sådan teknik för att kamma ut och färdigställa frisyre som ändamålet kräver när det gäller att utföra arbetshelheter inom vardags- och feststil för långt hår
<p>Examinanderna skall behärska sitt arbete och resultaten av arbetshelheterna skall överensstämma med planen.</p>	<p>Behärskande av arbetshelheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • handlar så att arbetshelheternas delar stödjer varandra • kan välja ändamålsenliga arbetstekniker och produkter samt motivera sitt val
<p>Examinanderna skall kunna utföra en fest- eller vardagsmakeup åt kunden samt foga makeparbetet till arbetshelheten så att makeupen stöder denna helhet.</p>	<p>Makeupens betydelse för arbetshelheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de produkter och hjälpmedel som används och kan själva använda dem rätt • behärskar en finkänslig och kundorienterad växelverkan • kan arbeta målinriktat och kundorienterat i samarbete med kunden • kan beakta hur makeupen inverkar på arbetshelheten • kan beakta formlära, personlighet, färg- och stilmotorer • kan arbeta hygieniskt
<p>Examinanderna skall iaktta föreskrifter om arbets säkerhet.</p>	<p>Arbets säkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iakttar anvisningar om arbets säkerhet • följer bruksanvisningarna • använder sig av trygga arbetsmetoder
<p>Examinanderna skall iaktta föreskrifter om hygien.</p>	<p>Hygien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan hålla arbetsmiljön prydlig, ren och i ordning

	<ul style="list-style-type: none"> • kan se till att arbetsredskapen är hygieniska • kan ansvara för sin personliga hygien
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om ergonomi.	<p>Ergonomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan verka med beaktande av föreskrifter om ergonomi i sitt eget arbete samt med tanke på kunden
Examinanderna skall på ett otvunget sätt kunna använda sig av olika arbetsfaser och handleda kunden i enlighet med arbetsfaserna.	<p>Handledning av kunden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar en kundorienterad och finkänslig växelverkan • kan fokusera kundhandledningen på användningen av produkter för finish och styling
Examinanderna skall kunna marknadsföra behandlingar, apparater och produkter som stödjer arbetshelheten.	<p>Marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sakkunnigt marknadsföra en individuell frisyrr för långt hår samt tillhörande produkter
Examinanderna skall kunna utvärdera sin egen verksamhet och sina resultat då de åstadkommer individuella frisyrrer för långt hår till fest och vardag.	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anpassa bedömningen till de föreslagna målsättningarna och de egna planerna • identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt i fråga om individuella frisyrrer för långt hår • kan ta emot respons och hantera den sakligt • kan bedöma om resultatet motsvarar målsättningarna och planen
Examinanderna skall kunna förkovra sin yrkesskicklighet med hjälp av samarbetspartner och informationskällor.	<p>Förkovrande av yrkesskickligheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en realistisk och målinriktad plan för att förkovra yrkesskickligheten • kan skapa ett ändamålsenligt nätverk av sakkunniga

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

Då yrkesprovet för examensdelen En individuell frisyrr för långt hår till fest och vardag avläggs, genomför examinanderna en arbetshelhet för en kund. Arbetshelheten består av permanentfärgning, permanentbehandling, klippning, kamning av frisyrr och makeup. Arbetsplanen (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) skall uppgöras skriftligen och godkännas innan arbetshelheten genomförs i en autentisk arbets-situation. Inom arbetshelheten ändras vardagsstilen för en kvinna till feststil. Platsen där provet avläggs skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven.

Till yrkesprovet för examensdelen hör dessutom ett dokumenterat yrkesprov där man använder sig av en annan arbetsteknik. Dokumentationen skall göras på ett tillförlitligt sätt med användning av dator så att delområdena, teknikerna, arbetets framskridande och genomförandet tydligt påvisas.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall tas hjälp av en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig praktisk erfarenhet, samt en lärare inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet. Vid behov skall dessutom andra sakkunniga användas vid bedömningen. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

4 § Företagsverksamhet och handledning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
ARBETSPROCESSEN	
Examinanderna skall kunna bilda sig en uppfattning om sin egen och personalens yrkesroll och iakttä goda verksamhetsätt inom företaget.	<p>Yrkesskicklighet som krävs inom företagsverksamheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • och som tar sig uttryck i verksamheten <ul style="list-style-type: none"> - social förmåga - individualitet - kundorientering - betoning på arbetsgemenskapen • kan beskriva olika yrkesutbildade personers roller, arbetsuppgifter och ansvarsområden inom företagsverksamheten • identifierar sitt eget ansvar och sin roll i företaget
Examinanderna skall vara medvetna om vilka psykiska, fysiska, sociala och ekonomiska resurser som krävs för företagsverksamheten.	<p>Kännedom om de resurser som behövs inom företagsverksamheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till och kan motivera de resurser som behövs inom företagsverksamheten
Examinanderna skall kunna planera affärsidén för sin företagsverksamhet.	<p>Definiering av affärsidén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera sin affärsidé • kan göra en realistisk bedömning av affärsidén

<p>Examinanderna skall känna till olika företagsformer så att de på goda grunder kan planera ett lämpligt företag för sig själva.</p>	<p>Val av företagsform och motiveringar för den:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till företagsformernas särdrag • har kännedom om ansvarsfrågorna för olika slags företagsformer • är införstådda med hur företagsformen inverkar på beskattningen • känner till olika finansieringskällor • kan välja den ändamålsenligaste företagsformen för sin egen affärsidé • kan vid behov ta hjälp av sakkunniga
<p>Examinanderna skall känna till de administrativa förfaringssätten i anslutning till grundandet av företag, samt de lagstadgade skyldigheterna och socialskyddet.</p>	<p>Kännedom om administrativa förfaranden och handlingar samt socialskydd i anslutning till grundandet av företag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i samarbete med en sakkunnig göra upp dokument för att grunda ett företag • kan göra behövliga anmälningar: <ul style="list-style-type: none"> - hälsomyndigheten - handelsregistermyndigheten - skattemyndigheten - försäkringar (FÖPL, APL) • har kännedom om arbetslagstiftning och löneadministration • kan organisera bokföringen korrekt och vid behov använda sig av en sakkunnig • har fördjupat sig i företagarens socialskydd
<p>Examinanderna skall kunna utföra budgetering, kostnadskalkylering och prissättning av produkterna för ett företag. De skall behärska mervärdesskattesystemet i samband med de ekonomiska kalkylerna.</p>	<p>Uppgörande av ett företags budget, kostnadskalkyler och prissättning samt tillämpning av mervärdesskattesystemet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en investeringsplan samt en budget över inkomster och utgifter • känner till olika strategier för prissättning • kan prissätta sina egna tjänster och produkter • har kännedom om täckningsbidragssystemet • känner till olika finansieringskällor • förmår jämföra olika finansieringsalternativ • skiljer mellan mervärdesskatt/mervärdesskattefrihet för produkter/tjänster • kan vid behov använda sig av sakkunniga

<p>Examinanderna skall kunna planera marknadsföringen för ett redan fungerande företag eller ett företag som inleder sin verksamhet.</p>	<p>Planering av marknadsföringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motiverat planera lämplig marknadsföring för branschen eller företaget • kan utarbeta en genomförbar marknadsföringsplan
<p>Examinanderna skall agera samarbetsvilligt, flexibelt och med iakttagande av serviceanda samt i enlighet med företagets värderingar och affärsidé.</p>	<p>Samarbetsvilja och serviceanda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är införstådda med att samarbete och serviceanda är en del av företagets värderingar och affärsidé • kan idka ett flexibelt och interaktivt samarbete inom företagets interna och externa verksamhet
<p>Examinanderna skall kunna introducera och handleda studerande under inläringen i arbetet.</p>	<p>Introduktion och handledning av studerande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser vikten av att vara omsorgsfullt förberedd då man introducerar och handleder studerande • kan genomföra introduktions- och handledningsprocessen för en studerande med beaktande av interaktionsfaktorer • kan genomföra handledningen på ett sätt som främjar studerandens självvärdering och självstyrning • kan ge den studerande respons på ett uppmuntrande sätt och med respekt för studerandens yrkesskicklighet
<p>Examinanderna skall kunna bedöma den studerandes inläring och förkovran av yrkesskickligheten.</p>	<p>Bedömning av den studerandes inläring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma den studerandes inläring med beaktande av pedagogiska faktorer såsom <ul style="list-style-type: none"> - målen för inläringen - den studerandes inlärningsstil - den studerandes individuella studieprogram
<p>Examinanderna skall vara kapabla att bedöma den studerandes yrkesskicklighet.</p>	<p>Bedömning av yrkesskickligheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i enlighet med examensgrunderna, kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna bedöma yrkesskickligheten hos en person som avlägger yrkesinriktad grundexamen

<p>Examinanderna skall kunna utvärdera sin nuvarande eller framtida företagsverksamhet.</p>	<p>Utvärdering av företagsverksamheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera företagsverksamheten på ett realistiskt sätt med beaktande av <ul style="list-style-type: none"> - företagets image och hur affärsidén fungerar - lönsamheten - hur marknadsföringen fungerar - personalens innovativitet - personalen är tillräckligt yrkesskicklig och denna yrkesskicklighet utnyttjas ändamålsenligt
<p>Examinanderna skall kunna utvärdera sin egen yrkesskicklighet och verksamhet i olika skeden av grundandet av ett företag.</p>	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra en realistisk utvärdering av sin egen verksamhet • kan bedöma om tidtabellen håller • kan bedöma resultatet i enlighet med målsättningarna och planen
<p>Examinanderna skall kunna använda sig av datateknik som hjälp vid företagsverksamheten.</p>	<p>Kunskap i datateknik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda datateknik <ul style="list-style-type: none"> - vid utarbetandet av marknadsföringsmaterial - vid kundservicen - vid planeringen av arbetet - vid lagerbokföringen - vid bokföringen - i samarbetet med sakkunniga och intressenter - vid skaffandet av information

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

Då yrkesprovet för denna examensdel avläggs utarbetar examinanderna en skriftlig plan jämte motiveringar för etableringen av ett företag. Materialet som bedöms skall utarbetas med hjälp av dator. Den skriftliga etableringsplanen skall överlätas till bedömarna före bedömningsdiskussionen. Dessutom avlägger examinanderna enligt planen ett yrkesprov i handledning av en elev i en autentisk arbetssituation. Platsen där provet avläggs skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinander- nas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall utöver en sådan företrädare för undervisningen inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet även tas hjälp av en sakkunnig inom företagsverksamhet, en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig erfarenhet av att verka som företagare. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

5 § Specialvård av hår och hårbotten

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
ARBETSPROCESSEN	
Examinanderna skall kunna fastställa hårets och hårbottens behov av vård och tillsammans med kunden göra den kundanalys som behövs.	Fastställande av vårdbehovet: <ul style="list-style-type: none">• kan samla in bakgrundsinformation genom intervjuer och iakttagelser• behärskar en kundorienterad och fin-känslig växelverkan• kan kommunicera på ett förståeligt och tydligt sätt• har förmåga till ett målinriktat och kundorienterat samarbete• kan fastställa hårets och hårbottens kondition och tidigare behandlingar samt dra nödvändiga slutsatser• kan fastställa hårkvaliteten och dra nödvändiga slutsatser• kan fastställa behovet av kundhandledning för att målet för vården skall uppnås
Examinanderna skall kunna fastställa orsakerna till vårdbehovet / problemet.	Motivering av vårdbehovet: <ul style="list-style-type: none">• kan med motiveringar klarlägga hårets och hårbottens vård för kunden• kan definiera orsakerna till vårdbehovet och vårdens effekt
Examinanderna skall kunna bedöma om den egna sakkunskapen räcker till för att målen för vården skall uppnås.	Bedömning av sakkunskapens tillräcklighet: <ul style="list-style-type: none">• kan göra en realistisk bedömning av om den egna sakkunskapen är tillräcklig för att målen för kundens vård skall uppnås• kan vid behov hänvisa kunden vidare för att vårdas av en annan sakkunnig
Examinanderna skall motiverat kunna planera ett för kundens behov utarbetat vårdprogram som utförs i salongen samt ett program för hemmavård.	Planering av vårdprogram som utförs i salongen: <ul style="list-style-type: none">• kan göra upp en skriftlig vårdplan med hjälp av dator• kan planera vårdprocessen som en helhet<ul style="list-style-type: none">- informationsinsamling och kundanalys- behovsbestämning

	<ul style="list-style-type: none"> - planering - genomförande - utvärdering <ul style="list-style-type: none"> • kan för vårdprogrammets del göra sådana val som lämpar sig för ändamålet och motivera sina val
Examinanderna skall i sitt vårdarbete kritiskt utnyttja den nyaste kunskapen om vårdmetoder.	<p>Kännedom om vårdmetoder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om och behärskar de nyaste ändamålsenliga vårdmetoderna (utrustning, hjälpmedel och produkter) • påvisar att de behärskar en metod för specialvård • kan skaffa sig den nyaste informationen om vårdmetoder och utvärdera den kritiskt
Examinanderna skall kunna genomföra en behandling så att den är avslappnande och känns skön för kunden.	<p>Att skapa en atmosfär som befrämjar vården:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan åstadkomma en avslappnande vård-situation • ombesörjer kundens välbefinnande under behandlingens gång • beaktar kundens förmågelser
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om arbets säkerhet.	<p>Arbets säkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iakttar anvisningar om arbets säkerhet • följer bruksanvisningarna • använder sig av trygga arbetsmetoder
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om hygien.	<p>Hygien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan hålla arbetsmiljön prydlig, ren och i ordning • kan se till att arbetsredskapen är hygieniska • kan ombesörja sin personliga hygien
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om ergonomi.	<p>Ergonomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan verka med beaktande av föreskrifter om ergonomi i sitt eget arbete samt med tanke på kunden
Examinanderna skall beakta ekonomiska faktorer då de arbetar.	<p>Beaktande av ekonomiska faktorer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda produkter på ett ekonomiskt sätt • använder tiden ekonomiskt • kan använda arbetsredskapen ekonomiskt

<p>Examinanderna skall behärska tekniken för behandlingarna.</p>	<p>Behandlingstekniken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om vilka produkter som används och kan använda dem på ett ändamålsenligt sätt • kan välja lämpliga vårdmetoder för hår och hårbotten • kan välja ändamålsenliga arbetstekniker och produkter samt motivera sitt val
<p>Examinanderna skall kunna marknadsföra behandlingar och prissätta en arbetshelhet.</p>	<p>Marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sakkunnigt marknadsföra behandlingar och produkter • kan marknadsföra på ett kundorienterat sätt • kan ge sakkunnig handledning i samband med marknadsföringen • kan prissätta arbetet realistiskt
<p>Examinanderna skall kunna berätta för sina kunder om vilken betydelse födan och sunda levnadsvanor har för vårdresultatet.</p>	<p>Kundhandledning i fråga om näring och levnadsvanor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan för kunden redogöra om födans inverkan när det gäller hårets och hårbottens problem och vården av dem • kan klargöra för kunden vilken betydelse sunda levnadsvanor har med tanke på hårets och hårbottens välbefinnande • kan handleda kunden på ett finkänsligt och kundorienterat sätt
<p>Examinanderna skall kunna följa upp vårdarbetets resultat.</p>	<p>Uppföljning av vårdarbetet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra en systematisk uppföljning av vårdresultaten, analysera dem och dra nödvändiga slutsatser • kan berätta om vårdresultaten för kunden och ge behövliga anvisningar om den fortsatta vården • vet hur man skapar en långvarig kundrelation i vårdarbetet och är införstådda med dess betydelse för vårdresultatet
<p>Examinanderna skall kunna utvärdera sin egen verksamhet i fråga om utförandet av behandlingar.</p>	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera sitt eget arbete i förhållande till vårdresultatet • identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt i vårdarbetet • kan bedöma behandlingarnas resultat med tanke på målsättningarna och planen

<p>Examinanderna skall på ett kritiskt och mångsidigt sätt kunna leta fram ny information om vårdbehandlingar.</p>	<p>Färdigheter i att skaffa information:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan mångsidigt skaffa sig information • behärskar metoderna för att skaffa information och kan använda dem på ett ändamålsenligt sätt
<p>Examinanderna skall kunna ta hjälp av sakkunniga vid problem med behandlingar och för att utöka den egna sakkunskapen.</p>	<p>Samarbete med sakkunniga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skapa ett ändamålsenligt nätverk av sakkunniga • kan nyttja sakkunnignätverket • identifierar möjligheter och strävar till att utveckla samarbetet • kan använda sig av samarbete för att förkovra sitt eget kunnande

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

Vid provet för denna examensdel planerar, genomför och utvärderar examinanderna ett vårdprogram för en kund i en autentisk arbetssituation. Platsen där provet avläggs skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven.

Vårdplanen (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) skall göras upp skriftligen och godkännas innan behandlingen genomförs.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall tas hjälp av en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig praktisk erfarenhet, samt en lärare inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet. Vid behov skall dessutom andra sakkunniga användas vid bedömningen. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

6 § En individuell frisyr med postisch- eller toupématerial, för damer eller herrar

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
ARBETSPROCESSEN	
<p>Examinanderna skall kunna tolka kundens stil och tillsammans med kunden bestämma en för ändamålet lämplig postisch/toupé.</p>	<p>Bestämning av behovet av postisch/toupé:</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar ett målinriktat och kundorienterat samarbete • kan samla in information om kundens hår, behovet av postisch/toupé och ändamålet med den • kan analysera egenskaperna hos kundens hår • kan tolka kundens stil och dra nödvändiga slutsatser • kan jämföra olika postisch-/toupématerial och träffa sitt val i enlighet med det önskade slutresultatet
<p>Examinanderna skall kunna redogöra för kunden om faktorer som inverkar på användningen av postisch/toupé.</p>	<p>Motivering av valet av postisch- eller toupématerial:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för kunden om hur postisch- eller toupématerialen inverkar på frisyrens stil, form, färg och frisyrfiguren • kan för kunden klarlägga valet av postisch- eller toupématerial i enlighet med användningssättet
<p>Examinanderna skall kunna bedöma om den egna sakkunskapen räcker till för den postisch- eller toupéservice kunden behöver.</p>	<p>Bedömning av sakkunskapens tillräcklighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra en realistisk bedömning av om sakkunskapen är tillräcklig i fråga om postisch- eller toupéservicen • kan vid behov hänvisa kunden till en annan sakkunnig
<p>Examinanderna skall vid behov kunna ge kunden handledning i att använda, skaffa sig och vårda en postisch/toupé hemma.</p>	<p>Kundhandledning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan handleda kunden på ett finkänsligt och kundorienterat sätt • kan vid behov ge kunden handledning i att skaffa sig en postisch/toupé, metoder för fastsättning, olika frisyrmöjligheter och att avlägsna en postisch/toupé

	<ul style="list-style-type: none"> • kan ge anvisningar för hemmavård när man använder postisch/toupé och förstår hemmavårdens betydelse • kan prissätta arbetet realistiskt
Examinanderna skall ha kännedom om de preparat som behövs i arbetet och följa bruksanvisningarna.	<p>Produktkännedom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om de preparat som behövs i arbetet med postisch/toupé och följer bruksanvisningarna för dem: <ul style="list-style-type: none"> - råmaterial som behövs vid dimensioneringen av hårbotten - preparat för att fästa, rengöra och vårda postischen/toupén - lim för att fästa postischen/toupén - produkter för att finslipa arbetet med postischen/toupén - produkter som används för att färga, locka, klippa och frisera postischen/toupén
Examinanderna skall i enlighet med anvisningarna kunna använda och underhålla de hjälpmedel som behövs i arbetet.	<p>Användning och underhåll av arbetsredskap:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i enlighet med anvisningarna använda och underhålla: <ul style="list-style-type: none"> - hjälpmedel för mätning av hårbotten - färgkartor för postisch/toupé - hjälpmedel och tejp för att fästa postisch/toupé - en limapparat - hjälpmedel som används för att färga, locka, klippa och frisera en postisch/toupé
Examinanderna skall i planeringen kunna beakta egenskaperna hos olika postisch-/toupématerial och bottenmaterial samt deras kvalitet.	<p>Kännedom om postisch-/toupé-material:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta postisch/toupématerialets egenskaper och kvalitet: <ul style="list-style-type: none"> - äkta hår - fiberhår - superhår - lockat - färgat - kräppat - löshår - bandhår - hårdel - nätperuk - helperuk - toupé

	<ul style="list-style-type: none"> - måttbeställd - standardmodell <ul style="list-style-type: none"> • vet hur egenskaperna och kvaliteten påverkar resultatet <p>Kännedom om basmaterialet för en postisch/toupé:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta basmaterialets egenskaper och kvalitet: <ul style="list-style-type: none"> - tyllbotten - monofilimentbotten - kombinerad botten med olika material - nytec-botten - nytec-botten med ventilationshål - nätbotten
<p>Examinanderna skall vid planeringen kunna beakta de krav arbetsmetoden ställer då de fäster samman postisch-/toupématerial i kundens hår.</p>	<p>Att beakta arbetsmetoden vid planeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta de krav arbetsmetoden ställer: <ul style="list-style-type: none"> - fästteknik, hjälpmedel och preparat - tidsanvändning och antalet arbetstagare - sammanfästning av postisch-/toupématerial - arbetssäkerhet - arbetsställets placering och ordning i arbetsmiljön • kan arbeta ergonomiskt riktigt
<p>Examinanderna skall behärska tekniken för att fästa en postisch/toupé då de kreativt fogar den till arbetshelheten.</p>	<p>Att behärska tekniken för att fästa en postisch/toupé:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja och använda en arbetsmetod som lämpar sig för materialet och ändamålet • kan fästa en postisch/toupé stadigt, naturligt och osynligt • kan se till att postisch-/toupématerialet fästs samman på ett naturligt och estetiskt sätt • kan dra nytta av egenskaperna hos olika postisch-/toupématerial • kan välja ändamålsenliga arbetstekniker och produkter samt motivera sitt val • behärskar arbetsteknikerna
<p>Examinanderna skall kunna använda apparater, råmaterial och arbetsmetoder i enlighet med givna instruktioner och iaktta föreskrifter om arbetssäkerhet.</p>	<p>Arbetssäkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iakttar föreskrifter om arbetssäkerhet • håller arbetsmiljön i ordning • följer bruksanvisningar

	<ul style="list-style-type: none"> • kan ställa in de apparater som behövs • använder trygga arbetsmetoder • ser till att kunden skyddas och får handledning
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om hygien.	<p>Hygien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan hålla arbetsmiljön prydlig, ren och i ordning • kan se till att arbetsredskapen är hygieniska • kan ombesörja sin personliga hygien
Examinanderna skall iaktta föreskrifter om ergonomi.	<p>Ergonomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan verka med beaktande av föreskrifter om ergonomi i sitt eget arbete samt med tanke på kunden
Examinanderna skall kunna beakta tidsanvändning samt ekonomi.	<p>Beaktande av ekonomin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reservera tillräckligt med tid för arbetet • arbetar smidigt • reserverar lämpliga mängder material • använder materialet omsorgsfullt
Examinanderna skall i enlighet med kundens behov motiverat kunna planera och genomföra sådan postisch-/ toupéservice som utförs i salongen.	<p>Planering av postisch-/toupéservice som utförs i salongen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en skriftlig arbetsplan med hjälp av datateknik • kan göra för arbetshelheten lämpliga och ändamålsenliga val och motivera dem • kan planera och genomföra arbetsprocessen som en helhet <ul style="list-style-type: none"> - insamling av information - behovsbestämning - planering - genomförande - utvärdering
Examinanderna skall kunna redogöra för kunden om de arbetstekniker som används för arbetshelheten, motivera valet av produkter, bedöma tiden som behövs för arbetet, ge anvisningar om hemmavård samt prissätta arbetshelheten.	<p>Kundhandledning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan handleda kunden på ett finkänsligt och kundorienterat sätt • fokuserar kundhandledningen på hur postischen/toupén används samt på hemmavården av håret • prissätter arbetet realistiskt • behärskar tidsanvändningen i arbetet • kan välja ändamålsenliga metoder och produkter samt motivera sitt val

<p>Examinanderna skall kunna marknadsföra betydelsen av en postisch/toupé med tanke på ändamålet, kundservicen och resultatet av sitt arbete.</p>	<p>Marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sakkunnigt marknadsföra postischer/toupéer med beaktande av <ul style="list-style-type: none"> - användningsändamål - kundorientering - postischens/toupéns inverkan på frisyrens form och stil
<p>Examinanderna skall kunna följa upp arbetshelheter som utförts med användning av postisch/toupé och resultaten av dem.</p>	<p>Uppföljning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan systematiskt följa upp arbetsresultaten, analysera dem och dra nödvändiga slutsatser • inser betydelsen av kundhandledning med tanke på arbetsresultaten • vet hur man skapar en mångsidig och långvarig kundrelation och förstår dess betydelse för arbetsresultatet
<p>Examinanderna skall kunna utvärdera sin egen verksamhet och sina resultat när det gäller att producera postisch-/toupétjänster.</p>	<p>Självvärdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan realistiskt bedöma hur postischen/toupén används inom arbetshelheten • kan bedöma sitt eget arbete i förhållande till det eftersträvade målet • identifierar sina egna starka sidor och utvecklingsobjekt som sakkunnig inom postisch-/toupéarbeten • kan utvärdera resultatet i förhållande till målen och planen
<p>Examinanderna skall på ett kritiskt och mångsidigt sätt kunna söka ny information om postisch-/toupématerial och metoder och använda denna information för att förkovra sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Färdigheter i att skaffa information:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kritiskt skaffa fram och använda information om postisch-/toupématerial och metoder • kan använda sig av metoder för att skaffa sig information på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt • behärskar metoderna för att skaffa information <p>Att förkovra sin yrkesskicklighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra upp en plan för att förkovra yrkesskickligheten • strävar aktivt till att utvecklas inom arbetet med postisch-/toupétjänster

<p>Examinanderna skall kunna skapa ett nätverk av sakkunniga och avtala om användningen av sakkunnighjälp vid problem i anslutning till postisch-/toupétjänster och för att utöka det egna kunnandet.</p>	<p>Samarbete med sakkunniga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skapa ett ändamålsenligt nätverk av sakkunniga • kan nyttja sakkunnignätverket i enlighet med avtalet • identifierar medlen och strävar till att utveckla samarbetet • kan använda sig av samarbete för att förkovra sin egen yrkesskicklighet
---	---

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

Vid provet för denna examensdel planerar, genomför och utvärderar examinanderna en frisyrr för en kvinna eller man som använder postisch eller toupé. Provet avläggs i en autentisk arbetsituation. Platsen för provet skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven. Arbetsplanen (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) skall uppgöras skriftligen och godkännas innan arbetet utförs.

I provet bedöms dessutom en annan arbetshelhet om postischer/toupéer i form av ett dokumenterat prov. Arbetsplanen (behovsbestämning, planering, genomförande och utvärdering) skall uppgöras skriftligen. Dokumenteringen skall utföras på ett tillförlitligt sätt med hjälp av dator på så sätt att delområdena, teknikerna, arbetets framskridande och genomförandet av arbetet tydligt påvisas.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Som medverkare vid bedömningen av denna examensdel skall finnas en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig praktisk erfarenhet, samt en lärare inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet. Vid behov skall dessutom andra sakkunniga användas vid bedömningen. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

7 § Att utveckla eller utvidga företagsverksamheten

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanderna skall utifrån sin affärsidé kunna utveckla/utvidga företagets verksamhet genom att använda behövlig sakkunnig hjälp.</p>	<p>Utvärdering av affärsidén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan realistiskt bedöma affärsidéns starka sidor och utvecklingsobjekt • kan kartlägga konkurrensläget inom sin egen bransch och sitt område • kan bedöma om planen för utveckling eller utvidgning är genomförbar • kan vid behov använda sig av en sakkunnig
<p>Examinanderna skall kunna motivera kraven för personalens specialkunnande/yrkesskicklighet och antalet anställda i samband med att företaget utvecklas/utvidgas.</p>	<p>Motivering av specialkunnandet och antalet anställda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera det kunnande som behövs • kan realistiskt analysera den behövliga och befintliga yrkesskickligheten • kan realistiskt analysera det behövliga och befintliga specialkunnandet
<p>Examinanderna skall kunna idka intern och extern marknadsföring i samband med utvecklandet/utvidgandet av företaget, vid behov i samarbete med en sakkunnig.</p>	<p>Intern marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om marknadsföringsmetoder • har kännedom om marknadsföringskommunikation • är motiverade och har förbundit sig vid den interna marknadsföringen • kan definiera målsättningarna • har förmåga att leda personalen • är kapabla att ge lämplig inskolning <p>Extern marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om marknadsföringsmetoder • har kännedom om marknadsföringskommunikation • kan definiera målsättningarna • kan vid behov ta hjälp av en sakkunnig
<p>Examinanderna skall kunna planera, organisera och genomföra olika slag av evenemang och kampanjer som gör företaget mera känt.</p>	<p>Planering av evenemang och kampanjer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan definiera målen för evenemanget/kampanjen • kan göra upp en budget för evenemanget/kampanjen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan planera en realistisk tidpunkt i överensstämmelse med målen • identifierar och kan dra nytta av samarbetspartners • sköter om den interna marknadsföringen av evenemanget/kampanjen • använder sig av kundregistret vid planeringen av evenemanget/kampanjen <p>Organisering och genomförande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter om den externa marknadsföringen av evenemanget/kampanjen • kan genomföra evenemanget/kampanjen • kan göra en realistisk bedömning av genomförandet och resultaten av evenemanget/kampanjen
<p>Examinanderna skall ha kompetens att fungera som ledare för personalen.</p>	<p>Färdigheter i ledning av personal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är införstådda med betydelsen av diskussioner mellan förmannen och de underlydande och kan fungera i dessa diskussioner • har nödvändiga färdigheter i växelverkan • är kapabla till grupparbete • behärskar kommunikation i anknytning till ledarskap
<p>Examinanderna skall kunna planera och sköta företagets ekonomi vid behov i samarbete med en sakkunnig.</p>	<p>Planering och uppföljning av ekonomin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kännedom om resultat- och balanskalkylering • kan planera investeringar • känner till metoderna för uppföljning av ekonomin • kan göra upp en budget • har kännedom om de grundläggande bokföringsprinciperna • kan vid behov ta hjälp av en sakkunnig
<p>Examinanderna skall vara insatta i den lagstiftning som gäller företagsverksamhet och i kollektivavtalet för branschen.</p>	<p>Kännedom om lagstiftning och kollektivavtal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillämpa kollektivavtalen på företagets verksamhet • känner till arbetsgivarens ansvar och skyldigheter • känner till arbetstagaransvar och skyldigheter

Examinanderna skall kunna utvärdera sin egen verksamhet och sina resultat i samband med utvecklandet eller utvidgandet av företagsverksamheten.

Självvärdering:

- kan göra en realistisk bedömning av behovet av eller föremålet för utvecklingen eller utvidgningen
- kan utvärdera sitt eget arbete i förhållande till det eftersträvade målet
- kan bedöma om den egna sakkunskapen räcker till för att utveckla eller utvidga företaget
- kan bedöma resultatet i förhållande till målen och planen

c) Sätt att påvisa yrkesskicklighet

När denna examensdel avläggs uppgör examinanderna en skriftlig plan jämte motiveringar för hur företagets affärsidé skall utvecklas eller verksamheten utvidgas. Materialet som bedöms skall utarbetas med hjälp av dator. Den skriftliga planen jämte motiveringar skall överlämnas till bedömarna före bedömningsdiskussionen. Dessutom avlägger examinanderna ett prov i enlighet med planen för utveckling eller utvidgning av företaget för företagets personal i en autentisk arbetssituation. Platsen för provet skall vara sådan att det går att påvisa att yrkesskickligheten motsvarar de uppställda kraven.

Iakttagelser som gjorts och beslut som fattats på basis av bedömningen antecknas och examinanderna får respons på dem omedelbart efter bedömningstillfället. Examinandernas självvärdering skall användas som stöd för bedömningen.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen. Vid bedömningen av denna examensdel skall utöver en sådan företrädare för undervisningen inom hårbranschen som har pedagogisk behörighet även användas en sakkunnig inom företagsverksamhet; en person som avlagt minst yrkesexamen inom hårbranschen och som har tillräcklig erfarenhet av att verka som företagare. Företrädaren för den organisation som är examensarrangör och som svarar för bedömningen skall vara examensmästare.

BESKRIVNING AV BRANSCHEN OCH ARBETET FÖR DEN SOM AVLAGT YRKESEXAMEN INOM HÅRBRANSCHEN

Beskrivning av branschen

De som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen arbetar självständigt och i egenskap av medlemmar av ett yrkesmässigt nätverk. Arbetet är en del av skönhetsbranschens yrkesverksamhet. Arbetsuppgifterna går ut på att ansvarsfullt producera högklassiga tjänster som syftar till att främja människans skönhet, hälsa och välbefinnande.

Verksamhetsmiljöer

De som har avlagt yrkesexamen inom hårbranschen fungerar som självständiga yrkesutövare, företagare eller som anställda. Arbetet sker i småföretag och inom branschens stora organisationer, där de som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen också kan syssla med uppgifter som gäller arbetsledning. De som avlagt yrkesexamen kan erbjuda tjänster inom hårbranschen bl.a. i anslutning till vårdinrättningar, badinrättningar, sjukhus och servicehus samt på kryssningsfartyg och i viss mån även hemma hos kunderna.

De som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen arbetar med olika slags försäljnings-, konsult- och utbildningsuppgifter vid företag som erbjuder utbildningstjänster, affärer, importörer av kosmetiska preparat och partiaffärer. De arbetar också inom teater-, foto- och filmbranschen samt vid televisionen, i synnerhet om yrkesskickligheten har kompletterats med annat kunnande inom skönhetsbranschen.

Beskrivning av yrkesskickligheten

Arbetet för dem som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen grundar sig på etiskt hållbara principer. I arbetet behöver man ha en gedigen yrkesskicklighet, händighet, och skall kunna tillämpa sina kunskaper i praktiska situationer, känna ansvar och förbinda sig vid arbetet samt ha förmåga att arbeta och verka tillsammans med de andra medlemmarna i arbetsgemenskapen i föränderliga situationer inom arbetslivet.

De som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen arbetar ansvarsfullt, högklassigt och kundorienterat med olika uppgifter inom hårbranschen i egenskap av arbetstagare eller företagare. Arbetet fokuserar på bemötande och betjäning av olika slags kunder. De som avlagt yrkesexamen kan åstadkomma ett högklassigt arbetsresultat genom att använda preparat och hjälpmedel ekonomiskt och samtidigt sköta om arbetarskyddet och hälsan. De som avlagt examen har förmåga att samarbeta i en arbetsgemenskap med respekt för sin egen och andras yrkesskicklighet. Inom företagsverksamheten kan de som avlagt yrkesexamen inom hårbranschen fälla ekonomiska avgöranden och utveckla sin verksamhet som företagare.

De som avlagt yrkesexamen kan med sina yrkeskunskaper motivera de avgöranden och val som träffas i arbetet.

För att arbets kvaliteten skall utvecklas krävs förmåga och vilja att kontinuerligt utvärdera sin egen verksamhet, förkovra sin yrkesskicklighet samt komplettera den.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/försäljning
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
Tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
myynti@oph.fi
www.oph.fi/svenska/bokhandel